

«ЩОРІЧНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
«КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ»

ТВОРЧА РОБОТА УЧАСНИКА ТРЕТЬОГО ТУРУ
ЩОРІЧНОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ
«КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ»
НА ТЕМУ:
«ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ»

Колодюк Людмили Олегівни

Управління праці та соціального захисту
населення Баранівської райдержадміністрації
Житомирської області

Головний спеціаліст з питань персоналу

(дата виконання)

(підпис учасника)

2018 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. Соціальний захист населення як механізм реалізації соціальної політики держави.....	5
2. Організаційно-правові засади державного управління у сфері соціального захисту населення.....	7
3. Органи управління у сфері соціального захисту та заклади надання соціальних виплат і соціальних послуг в Україні.....	9
4. Основні проблеми управління системою соціального захисту населення.....	11
ВИСНОВКИ.....	13
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	14

ВСТУП

Для забезпечення благополуччя суспільства загалом та кожного громадянина зокрема, ефективного функціонування економіки і демократичної діяльності держави особливо важлива злагоджена робота системи державного управління.

Державу, що забезпечує своїм громадянам і особам, які знаходяться на її території на законних підставах, достойний рівень життя і вільний розвиток, називають соціальною.

Конституція України зазначає, що «громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом», іншими словами соціальний захист обмежується не лише забезпеченням у випадку настання ризику.

У будь-якому суспільстві завжди є люди, які, в силу природних причин, що не залежать від них, не здатні власними зусиллями забезпечити собі джерела засобів існування або самотійно вийти з важкої життєвої ситуації.

Держава бере на себе упровадження програм підвищення рівня життя населення, забезпечення мінімальної заробітної плати, здійснення заходів соціального забезпечення. Соціальний захист стає не стільки механізмом кризового втручання, скільки стратегією профілактики негативного впливу можливих соціальних ризиків.

Органи державного управління у сфері соціального захисту – це виконавча та розпорядча діяльність держави, яка повинна здійснюватися за допомогою державних органів влади та, у передбачених законом випадках, недержавними органами, яким делеговано відповідні повноваження для управління у сфері соціального захисту.

Отже, соціальний захист населення охоплює майже все населення країни, але по відношенню до різних груп населення використовуються різні форми і механізми соціального захисту.

1. Соціальний захист населення як механізм реалізації соціальної політики держави

Здійснення значних соціально-економічних реформ дуже часто супроводжується підвищенням ризиком для соціально вразливих верств населення, пов'язаним з можливістю високого рівня безробіття, руйнуванням звичних норм життя, порушенням процесу адаптації,

Соціальний захист – це комплекс заходів, який здійснюються державою в різних сферах діяльності та забезпечує доступ кожного члена суспільства до мінімально необхідного комплексу соціальних благ, які усувають соціальну нерівність і підтримують найбільш вразливі верстви населення. Інститут соціального захисту включає в себе соціальне страхування, різні види державних соціальних допомог, державне пенсійне забезпечення, тощо.

Громадська практика і досвід розвитку багатьох держав показує, що досягнення певного рівня рівноваги і стабільності суспільного життя можливо за допомогою наступних заходів:

- надання державних гарантій задля запобігання негативних наслідків стихійних лих, хвороб, глобальних соціально-економічних процесів;
- розподілу матеріальних ресурсів;
- закріплення досягнутого підвищення рівня життя населення за допомогою податків, фінансових механізмів, розвитку благодійності.

Система соціального захисту населення останніми роками більш виразно виділяється як самостійний важливий напрям реалізації державної соціальної політики держави та має свою ідеологію, виражену вертикальну структуру і систему управління, форми і технології реалізації, правову, кадрову, фінансову, матеріальну і інформаційну основи.

Соціальний захист як найважливіший механізм реалізації соціальної політики ґрунтується на сукупності соціальних і юридичних гарантій, в тому числі соціально-економічних прав на такий рівень життя, який необхідний для нормального існування, розвитку особистості і відтворення.

Організація системи соціального захисту в Україні здійснюється за трьома основними напрямками та включає соціальне забезпечення, соціальні допомоги і соціальне страхування.

Рис. 1. Система соціального захисту в Україні

Слід пам'ятати, що установи та підприємства соціального захисту населення є соціально керованими об'єктами. Це об'єкти соціального обслуговування, які здійснюють діяльність, спрямовану на збереження життя і здоров'я людини, її фізичний розвиток, а також на створення житлових, комунальних і побутових умов. Професор Г. В. Атаманчук зазначає: «У сукупності вони утворюють складну і дуже важливу сферу (підсистему) суспільства, в рамках якої відбувається споживання матеріальних, соціальних продуктів і умов, а їх діяльність має самостійний прояв, що полягає в наданні різного роду життєво необхідних послуг». Рациональне управління їх діяльністю є запорукою стабільності життєдіяльності суспільства і дотримання принципів соціальної держави. Роль органів державної влади як суб'єктів державного управління полягає в ефективній і збалансовано забезпечує запити населення соціальної функції держави.

Система соціального захисту орієнтована на широкі групи населення, але її здійснення є диференційованим:

– здоровим, працездатним, активним членам суспільства, вона повинна допомагати отримувати рівні можливості в галузі освіти, освоєння професії, включення в систему соціальних і трудових відносин, підприємництва;

–непрацездатним і соціально вразливим верствам і групам населення – надавати комплекс соціальних послуг за рахунок держави, гарантувати отримання переліку встановлених законом пільг та допомоги, тобто створювати необхідні умови для їх нормальної життєдіяльності.

Отже, надання послуг системою соціального обслуговування населення – значуще явище в житті суспільства, що вимагає об'єктивної та справедливої правової регламентації.

2. Організаційно-правові засади державного управління у сфері соціального захисту населення

Одним з напрямків діяльності держави є соціальний добробут та захист громадянина країни. Держава фінансово підтримує свого громадянина, створює умови для повного здійснення ним права на працю, гарантує однакові можливості у виборі трудової чи іншої діяльності. Держава також, виконує програми по підготовці кадрів відповідно до суспільних потреб.

Державне управління у системі соціального захисту – це ціленаправлений організаційно-координуючий вид діяльності на всіх рівнях державної влади та місцевого самоврядування, спеціально уповноважені органи створені для прийняття ними управлінських рішень, розробки та виконання актів законодавства та власних рішень і завдань.

Взаємодія між центральним органом, соціальними фондами і медичним страхуванням у сфері зайнятості, підтримка рівня життя і соціального захисту здійснена за допомогою таких механізмів:

Податковий механізм – надання податкових пільг на територіях територіальних утворень.

Кредитний механізм – надання кредитів з бюджету і соціального фонду на здійснення необхідних видів діяльності.

Бюджетний механізм – фінансування програм сприяння зайнятості і соціального захисту населення.

Адміністративний механізм – забезпечує соціальний захист за допомогою заборонних, дозвільних або ж обмежувальних заходів.

Організаційний механізм – створення при центральному органі влади спеціальної організаційної структури для реалізацій державної і регіональної соціальної політики.

Правовий механізм – розробляє і ухвалює нормативні акти, що регламентують діяльність суб'єктів управління у сферах зайнятості, покращення рівня життя і соціального захисту населення.

Усвідомлюючи складність соціально-економічної ситуації в країні, головним пріоритетом для себе Уряд визначив підвищення якості та рівня життя українських громадян. При цьому Уряд поставив перед собою одне з нагальних завдань: не пасивне пристосування соціальної політики до обмежених фінансово-матеріальних ресурсів країни, а визначення основних пріоритетів та активне впровадження реформ, які дають змогу втілювати в життя принципи соціальної справедливості й забезпечити постійне підвищення добробуту населення. При цьому Уряд поставив перед собою одне з нагальних завдань: не пасивне пристосування соціальної політики до обмежених фінансово-матеріальних ресурсів країни, а визначення основних пріоритетів та активне впровадження реформ, які дають змогу втілювати в життя принципи соціальної справедливості й забезпечити постійне підвищення добробуту населення.

Першим пріоритетом була визначена комплексна реформа системи оплати праці, запровадження європейських стандартів у сфері соціально-трудових відносин.

Другим пріоритетом – реформа системи пенсійного забезпечення.

Третім пріоритетом – забезпечення адресності в наданні державної соціальної допомоги.

Четвертим важливим напрямом було визначено децентралізацію системи соціальних послуг та їх розвиток на рівні територіальних громад.

Необхідність проведення змін у соціальній сфері також було обумовлено завданнями і цілями загальних економічних реформ, та реформи державного управління, головною з яких є децентралізація.

3. Органи управління у сфері соціального захисту та заклади надання соціальних виплат і соціальних послуг в Україні

Держава бере на себе виконання соціально-захисної функції, що становить частину загального напрямку держави для забезпечення прав і свобод громадян та їх гарантій.

Державне управління у сфері соціального захисту здійснюють органи загальної та спеціальної компетенції.

Відповідно до Конституції України парламент – Верховна Рада України є єдиним органом законодавчої влади. Участь даного законодавчого органу для формування та здійснення державної соціальної політики щодо осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах чи зазнали соціального ризику, описано у ст. 85 Основного закону України, у прийнятті законів, які визначають засади соціальної політики щодо життєзабезпечення громадян, зокрема, встановленням форм і видів організаційно-правових заходів, державних соціальних гарантій, механізмів призначення соціальних виплат, а також безпосередньо затверджує загальнодержавні програми економічного та соціального розвитку.

Президент України є гарантом Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Обов'язки Кабінету Міністрів України у сфері соціальної політики визначені Законом України «Про Кабінет Міністрів України». Відповідно до даного документу уряд:

- забезпечує проведення вдалої соціальної політики та вживає заходи щодо підвищення реального доходу у населення, забезпечує соціальний захист;
- зобов'язаний виступати стороною соціального діалогу на національному рівні, сприяти його розвитку, відповідно до закону проводить консультації з іншими сторонами соціального діалогу щодо проектів законів, інших нормативно-правових актів;
- забезпечує підготовку та виконання проектів щодо державних соціальних стандартів і гарантій; забезпечує розробку та проведення державних програм соціальної допомоги, вживає заходи для зміцнення матеріально-технічної бази закладів соціального захисту осіб з обмеженими можливостями, пенсіонерів та інших непрацездатних і малозабезпечених верств населення.

Міністерство соціальної політики України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах:

- зайнятості населення та трудової міграції;
- трудових відносин, соціального захисту, соціального обслуговування населення;
- з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, а також захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну;
- спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, попередження насильства в сім'ї та з питань протидії торгівлі людьми;
- центральним органом виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей;

- спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань гуманітарної допомоги.

Місцеві обласні та районні адміністрації здійснюють низку повноважень у сфері соціального захисту, делегованих їм державою.

4. Основні проблеми управління у сфері соціального захисту населення

Проаналізувавши організацію державного управління у сфері соціального захисту населення можна виділити деякі основні проблеми.

Однією з основних проблем управління в системі соціального захисту є обмеженість бюджетних ресурсів при збільшенні кількості і різноманіття соціальних груп і категорій населення, які потребують соціальної підтримки держави. Складна економічна ситуація на території України, зростання безробіття, прогресуюча інфляція, збільшення цін на товари нижчої категорії, зростання тарифів призводить до все більшого розшарування соціальних верств населення.

У зв'язку з тим, що професія соціального працівника пов'язана не тільки з наданням соціальних послуг громадянам за встановленими законодавством переліків, але і роботою безпосередньо з людьми, на перше місце виходить проблема управління кадровим забезпеченням галузі. Правильний розподіл кадрових ресурсів є важливою проблемою управління у сфері соціального захисту населення. Працівник соціальної сфери повинен вміти будувати взаємини з громадянами, незалежно від сукупності зазначених характеристик, бути толерантним, не проявляти агресивність до оточуючих, повинен мати певні знання по значному колу питань.

Як уже було згадано вище, сфера соціального захисту населення складна і багатогранна, величезне коло питань стоїть перед керівником установи соціального захисту населення, так як, саме він приймає самостійні рішення.

В даний час в системі соціального захисту населення йде процес оптимізації мережі державних установ соціального обслуговування населення, шляхом ліквідації установ, показники фінансово-господарської діяльності яких визнаються незадовільним і приєднанням їх до більш великих установ. Однак, до теперішнього часу відсутня єдина ефективна електронна база даних про громадян, які значаться в ліквідованих установах, і переведених до чинних.

ВИСНОВКИ

Виходячи з вищевикладеного можна зробити висновок про те, що важливою умовою досягнення в суспільстві соціальної рівності – це формування систем соціального захисту, головною метою якої є зменшення наслідків економічних реформ для вразливих груп населення та застосування заходів для соціальної адаптації населення до таких перетворень.

Принципи державного управління виражають вимоги до всіх елементів системи виконавчої влади в цілому, а тому їх комплексне дотримання гарантує впорядкування управлінської системи, її цілеспрямоване ефективне функціонування і розвиток. Чим якіснішою є відповідність суб'єкта державного управління принципам управління, тим ефективнішими будуть його діяльність та результати.

Можемо констатувати, що державним управлінням у сфері соціального захисту населення займається Кабінет Міністрів України, державні адміністрації на місцях, органи місцевого самоврядування та їх виконавчі і розпорядчі органи. А даним питанням займаються спеціально уповноважені державні органи соціального захисту населення, що забезпечують впровадження в життя державної соціальної політики та державних соціальних програм допомоги населенню.

Активізація зусиль щодо посилення соціального захисту, людського розвитку, захисту прав громадян на всіх рівнях управління – запорука зміцнення економічного потенціалу України, забезпечення соціально-політичної стабільності в суспільстві та міжнародної конкурентоздатності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Балашов А. М. Сучасні проблеми соціального захисту населення в Україні / А. М. Балашов / Економіка і держава.– 2011. № 1. – С.10.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс]. – 1997. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/>.
3. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» [Електронний ресурс]. – 1999. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/>.
4. Конституція України / Відомості Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – 1996. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
5. Лопушняк Г. С. Економіко-організаційні аспекти забезпечення реалізації права на соціальний захист в Україні / Г. С. Лопушняк // Галицький економічний вісник.–2011.– № 2 (31).–С.10–15.
6. Праця і зарплата. – 2015. – № 34. – Вересень.
7. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. – К. : Центр громадської експертизи, 2010. – 104с.
8. Туленков М. В. Політика соціального захисту: [монографія] / М. В. Туленков, Ю. Ж. Шайгородський. – К. : Центр соціальних комунікацій, 2011. — 184 с.
9. Устинов А. С. Співвідношення термінів «соціальний захист» і «соціальне забезпечення» в законодавстві України / А. С. Устинов // Юридична наука і практика. –2011. – №2. – С. 90-94.